

Bewijs voor fysiotherapie na beroerte

 GERELATEERD ARTIKEL Ned Tijdschr Geneeskd. 2014;158:A7865

Besproken artikel:

Veerbeek JM, et al.

What is the evidence for physical therapy poststroke? A systematic review and meta-analysis. PLoS ONE. 2014;9:e87987.

door Ruurd Duyff (rduyff@tjongerschans.nl)

WAAROM DIT ONDERZOEK?

Na een beroerte treedt vaak invaliditeit op. Een van de belangrijkste onderdelen van de revalidatie is fysiotherapie. De auteurs wilden hun eerdere meta-analyse uit 2004, die was gebaseerd op 123 gerandomiseerde trials, graag updaten en zo het bewijs voor fysiotherapie nog duidelijker krijgen.

ONDERZOEKSVRAAG

Welke vormen van fysiotherapie zijn effectief in de bevordering van het herstel van patiënten na een beroerte, en is de timing van interventies van belang?

HOE WERD DIT ONDERZOCHT?

Een systematische review van alle artikelen na 2004 identificeerde 467 bruikbare gerandomiseerde studies met 53 interventies en 25.373 deelnemers. De onderzoekers verrichtten een meta-analyse en verdeelden de onderzoeken in 7 categorieën, bijvoorbeeld interventies gericht op lopen en mobiliteit, op arm- en handfunctie of op fitness.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN

De auteurs vonden sterk bewijs voor positieve effecten van 13 interventies gericht op lopen, 11 interventies gericht op arm-handfuncties, 1 interventie voor adl en 3 fitness-interventies. De effectgrootte was over het algemeen bescheiden en verbeteringen waren beperkt tot de getrainde specifieke functie en de periode van de interventie. Een hogere intensiteit van oefentherapie was effectiever. De timing van de interventie leek niet veel verschil te maken. 'Neurodevelopmental treatment' (NDT) was niet effectief. Er werden geen nadelige effecten gevonden van enige interventie.

CONSEQUENTIES VOOR DE PRAKTIJK

Zoals wel verwacht is er sterk bewijs voor gunstige effecten van verschillende fysiotherapeutische interventies in alle fases na een beroerte, vooral voor intensieve en repetitieve, taakgerichte en taakspecifieke training. De effectgrootte en generalisatie naar andere functies zijn echter wel beperkt. NDT kan worden verlaten. Dit overzicht onderstreept de centrale rol van fysiotherapie in de evidencebased multidisciplinaire revalidatie van beroerte. Beleidsmakers moeten zorgen voor voldoende inzetbaarheid van fysiotherapeuten bij behandeling van patiënten met een beroerte. Geïnteresseerden wordt www.fysionet-evidencebased.nl aangeraden.

 KIJK OOK OP WWW.NTVG.NL/A7611